PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto IV - Cena 10 lir - 5 jugolir - 2.50 din | TRST petek 17. decembra 1948 | Spedizione in abbon. postale Poštnina plačana v gotovini | Štev. 294 (1079)

PODPISUJTE!

Proti imperialistom in vojnim hujskačem, za mir in demokracijo, za spoštovanje mirovne pogodbe!

Brezkoristni napori

Že večkrat smo poudarili, da bosta tako italijanska kakor tudi slovenska reakcija v Trstu takoj po nastalem sporu v zvezi z resolucijo Informbiroja napeli vse sile, da bi ta spor izkoristili v svoje temne namene po starem pravilu: Kjer se prepirata dva... Zlasti voditelja slovenske dolarske zveze sta videla v tem sporu svoj politični kapital. Zdelo se jima je namreč, da je prišel čas, ko je enotnost tržaških Slovencev končno vendarle načeta.

In res. V svojih iluzijah sta šla tako daleč, da sta poskušala s pogostejšimi akcijami tudi v slovenski okolici, kjer pa sta doživela neuspeh za neuspehom. Kljub temu pa od svojih poskusov še vedno nočeta odnehati. Parole, s katerimi nastopata, pa so večkrat precej rafinirane in prikrojene v cilju zavaravanja našega ljudstva, prikrivanja pravih ciljev teh izdajalskih reakcionarjev in njihovega služenja imperialističnim oblastnikom.

Predvsem bi hotela dolarska zveza med slovenskim življem na Tržaškem ozemlju ponovno zanetiti šovinistično mržnjo proti italijanskemu življu Trsta in obnoviti tisti razkol med tržaškim delovnim ljudstvom, ki tega razkola in prepada med seboj noče in ne bo nikdar poznalo, niti priznalo. Interesi tržaškega delovnega ljudstva ne glede na narodnost so namreč vedno bili, so in bodo isti. In to ljudstvo ne bo nikoli dovolilo ločenja po narodnosti. Predobro ve, da meja, ki deli ljudi med seboj, poteka tam, kjer poteka meja med izkoriščevalci in med izkoriščanimi, med zatiralci in zatiranimi, med revnimi in bogatimi. Te resnice se je tržaško delovno ljudstvo naučilo pod vlado fašistične pete, zlasti pa v skupni borbi med narodnoosvobodilno vojno. In ta borba je spoznanje te resnice zacementirala s krvjo.

Zlasti ves slovenski življ, ki je bil vedno politično in gospodarsko zatiran in ki ni nikoli v toliki meri poznal lastne buržoazije, se je in se tudi danes te resnice zaveda. Tega dejstva pa so se zavedali tudi fašisti in njihovi ideološki predhodniki kot Virginio Gayda, ki so že osem let pred prihodom na oblast fašizma prerokovali, da bo šla najostrejša borba ravno v tej smeri.

Kakor vemo, fašisti niso uspeli. Zato ne bodo uspeli tudi nadaljevalci njihovega početja italijanski in slovenski reakcionarji.

Zaradi tega so vsi njihovi napori zaman!

Zaman so njihova najnovejša filozofiranja in ponujanja Marshallove «pomoči» slovenskemu življu, ki naj predstavlja najnovejše geslo, s katerim bi hoteli ti slovenski imperialistični podrepniki premotiti slovenskega delovnega človeka, da bi začel verjeti v ta zasužnjevalni imperialistični plan.

Tudi krinka s pozivanjem na odklanjanje krivičnih enojezičnih izkaznic v tržaški mestni občini ilm je prav kmalu padla raz njihov izdajalski obraz. Čim je okupacijska vojaška uprava začela odločnejši kurz glede krivičnih izkaznic in se odločila v znani izjavi delegaciji OF, da načina izdajanja izkaznic ne bo spremenila, so ti naši dolarski demokratje kot na povelje s svojim pozivanjem — umolknili. Poudarili smo že, da njihov molk ne pomeni nič drugega kot poziv na pristajanje na kršitev mirovne pogodbe, čeprav se tudi oni bahajo, da je spoštovanje mirovne pogodbe tudi v njihovem programu.

Tudi ustanavljanje nekakšnih papirnatih prosvetnih matic, dobrodelnih društev itd., jim ne bo pomagalo! Tudi njihova Jadranska tiskarna jih ne bo spravila niti do upoštevanja vredne politične skupine. Naše ljudstvo ve prav dobro, za čigave interese bo ta tiskarna delala in zato tudi prav dobro ve, iz čigavih sredstev je bila napravljena.

In končno naj vedo ti dolarski demokratje, da jim tudi razni poskusi z miklavževanjem in veselicami, s katerimi se hočejo kot volkovi v ovčjih kožuhih prihuliti med naše ljudstvo, ne bodo izbrisali pečata narodnih izdajalcev. Naše ljudstvo namreč ne bo nikdar pozabilo njihove vloge, ki so jo igrali v najtežjih dneh, ki jih je slovenski narod preživljal v zgodovini. Ono prav dobro ve, da so «vrhovi» njihove provokatorske organizacije sestavljeni iz ljudi, ki so pobegnili pred kaznijo lastnega ljudstva v domovini. Ono vidi, da se vsak teden nujno ponovno razkrinkujejo, kar so storili tudi ob VII. obletnici petih openskih mučenikov, s tem da so odkrito napadli našemu ljudstvu najsvetlejši spomin na junaškega prvoborca Pinka Tomažiča, o katerem so v svojem hinavstvu še pred enim letom pisali popolnoma drugače.

Vsekakor nič novega. Naše ljudstvo ve, da je tem dolarskim demokratom in izdajalcem milejši in dražji spomin na izdajalca Rupnika ,ki pa je zasluženo kazen že prejel.

Kakor včerajšnja številka, tako je tudi današnja številka «Primorskega dnevnika» samo na dveh straneh in z nepopolnimi vestmi, ker mezdno gibanje delavstva v Tržaškem tiskarnem zavodu še vedno traja. Prosimo čitatelje, da to upoštevajo.

„Za mir in demokracijo" sovjetska pesniška zbirka

MOSKVA, 16. — Agencija TASS je sporočila, da je državna založba izdala zbirko pesmi 60 ruskih, ukrajinskih, beloruskih, letonskih, armenskih in drugih pesnikov iz Sovjetske zveze. Zbirka, ki se imenuje «Za mir in demokracijo», govori o borbi naprednega človeštva za demokracijo in za napredek, proti podpihovalcem na novo vojno iz imperialističnega tabora. Zbirka nadalje poveličuje junaštvo borcev kitajske osvobodilne vojske in grške demokratične vojske, španskih partizanov in mladine Vietnama, ki se bore za svobodo in za neodvisnost svoje domovine. Mnogi pesniki opominjajo ameriške in angleške borbe, da kapitalisti Velike Britanije in ZDA pripravljajo novo vojno. Končno obsega zbirka nekatere pesmi, ki napadajo nove vojne hujskače Dullesa, Forrestala, De Gaulla in Churchilla.

Sovjetska cona in Švedska sta sklenili trgovinsko pogodbo

BERLIN, 16. — Tukaj so podpisali trgovinsko pogodbo med sovjetsko cono Nemčije in med Švedsko. Po pogodbi bo Švedska dobavljala sveže in soljene ribe v vrednosti šest milijonov in 600 tisoč kron v zameno za tekstil, žoto, lignit, muzikalne instrumente in fotografski material.

Predavanje v Parizu v francosko-poljskem društvu

PARIZ, 16. — V navzočnosti predstavnika poljskega veleposlaništva v Franciji Zulaweskega in pod pokroviteljstvom društva francosko poljskega prijateljstva je imel včeraj Paul Oazin predavanje o «preporodu velikega kulturnega centra Krakova». Ob koncu so predvajali film, ki prikazuje poljsko obnovo.

Nadaljuje se uničevanje Čangkajškovih armad

Pred popolno zasedbo Pekinga - Srditi boji pri Tiencinu - Ameriški mornariški strelci v Šanghaju

PEKING, 16. — Uradno niso še javili vkorakanja ljudske vojske v Peking. Popolnoma gotovo pa je, da so sile ljudske vojske prispele do predmestij Pekinga, nacionalisti pa so se umaknili v sredino mesta ter zapustili večji del postojank v predmestjih. Glavnina ljudske vojske oblega sredino mesta z vseh strani in njeno topništvo obstreljuje mesto.

Kakor poroča agencija AFP, se domneva, da so v teku pogajanja med poveljnikoma nacionalistične in ljudske vojske.

Iz Tiencina poročajo, da so pri Tang Ku, ki je pristanišče Tiencina, v teku srditi boji. Uradno javljajo, da je ljudska vojska ponovno prekinila železniško progo Tiencin-Pukeu pri Cangpalingu, 70 km severno od Pukeua.

Radio demokratične vojske poroča, da je bila skupina kuomintangovih armad pod poveljstvom generala Huang Weia popolnoma uničena, ostanki dvanajste skupine kuomintangovih armad, ki so obkoljeni južno od Hsučova, pa so pred uničenjem. Med temi četami je tudi csma armada, ki so jo opremili in izvežbali Američani, kakor tudi divizija Čangkajškove garde.

Predstavnik ameriške vlade je izjavil tisku, da je bil odposlan manjši kontingent strelcev ameriške mornarice v Šanghaj. Pripomnil je, da je naloga teh strelcev ščititi ameriške državljane, če bi bilo njihovo življenje v Šanghaju v nevarnosti. Te čete bodo morale tudi, če bo potrebno, pomagati pri vkrcavanju ameriških državljanov na ameriške vojne ladje, ki so vsidrane v šanghajskem pristanišču. «Če bo potrebno, bodo te čete tudi začasno ščitile ono ameriško imovino, ki je bistvena za varnost ameriških državljanov v Šanghaju». Pripomnil je, da ti strelci ne bodo «na noben način» sodelovali pri obrambi mesta.

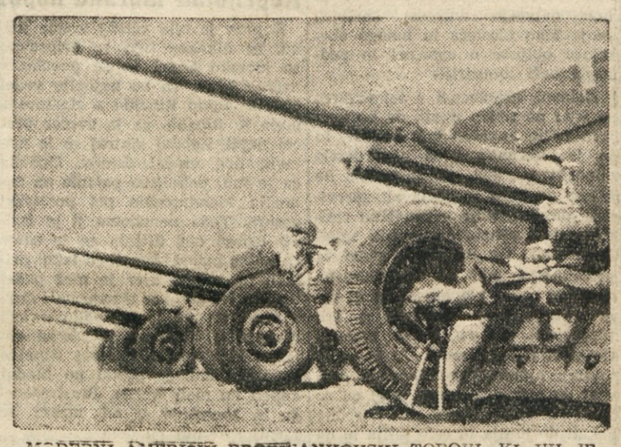

MODERNI AMERIŠKI PROTIZRAKOVSKI TOPOVI, KI JIH JE KITAJSKA LJUDSKA VOJSKA ZAPLENILA ČANGKAJŠKOVIM ARMADAM.

Solidarnost s tovariši stavkovnega odbora

Skupina 37 partizanov iz dolinskega okraja nam je dostavila resolucijo, v kateri izraža svojo solidarnost s člani stavkovnega odbora, ki so sedaj v zaporu zaradi krivične obsodbe vojaškega sodišča.

Zagotavljajo, da bodo napeli vse sile za dosego onih ciljev, zaradi katerih so tovariši bili obsojeni in da bodo tudi v bodočnosti sledili onim, ki so vedno dosledno branili pravice delovnih množic.

Izzivalne izjave Caldarisa

ATENE, 16 . — Dopisniki raznih listov poročajo, da so bili partizani, ki so napadli mesto Kardica, oboroženi z najbolj modernim orožjem ter s protiletalskimi topovi.

V zvezi s poročilom predsednika glavne skupščine OZN Evatta o posredovanju med grško vlado ter vladami grških severnih sosedov je Caldaris izjavil, da grške zahteve po severnem Epiru ne morejo predstavljati ovire za vzpostavitev odnosov s severnimi sosedi. Dejal je tudi, da ni mogoče zahtevati, da bi Grčija popustila te zahteve. Kljub vsemu temu pa ima Caldaris pogum trditi, da so za prekinitev pogajanj odgovorne vlade Albanije, Bolgarije in Jugoslavije.

PRAGA, 16. — Danes popoldne je češkoslovaški minister za informacije in kulturo Kopecky sprejel ministra za socialno skrbstvo in za vzgojo grške demokratične vlade in se ž njim razgovarjal o kulturnih odnosih med CSR in Svobodno Grčijo.

KONGRES SKOJ-a IN LMJ V BEOGRADU

Mladina aktivno sodeluje pri gradnji socializma v FLRJ

320.000 mladincev in mladink se je letos v vseh republikah udeležilo prostovoljnega dela - 63.000 si jih je priborilo častni naslov udarnika

BEOGRAD, 16. — V poročilu glavnega odboru SKOJ-a in glavnega odbora Ljudske mladine Jugoslavije je tajnik Doronjski poudaril med drugim, da jugoslovanska mladna aktivno sodeluje pri gradnji socializma v Jugoslaviji. Razen številnih drugih del je mladina zgradila mladinski progi Samac—Sarajevo in Brčko—Banovići in tovarno v Železniku pri Beogradu, sedaj pa sodeluje pri gradnji velike avtomobilske ceste Beograd—Zagreb in pri gradnji Novega Beograda. Letos se je okoli 320.000 mladincev in mladink iz vseh ljudskih republik udeležilo prostovoljnega dela. Razen tega so mladinske organizacije dale gospodarstvu 125.000 mladih delavcev in delavk. V raznih industrijskih podjetjih se je veliko število mladincev odlikovalo pri uresničevanju proizvodnih načrtov. Dokaz za to je, da si je 63.000 mladincev priborilo častni naslov udarnika. Dosedanji uspehi ljudske mladine pri gradnji socializma dokazujejo, da KPJ lahko še dalje računa na ljudsko mladino kot podporo in pomoč pri gradnji socialistične Jugoslavije.

Posebno pozornost je LMJ posvetila ideološki, politični in kulturni vzgoji svojih članov. Kulturno in vzgojno delo se je razvijalo še posebno v velikih tovarnah po vsej državi. Danes je v Jugoslaviji 1200 kulturnih in vzgojnih društev, okrog 1100 mladinskih pevskih zborov, več kot 2000 dilatantskih odrov, okrog 490 kulturnih in umetniških odsekov pri sindikalnih organizacijah. Organizirali so posvetovanja mladih pisateljev na Hrvaškem, v Sloveniji, Bosni in Hercegovini ter Makedoniji, kjer so razpravljali o nalogah in delovnih problemih mladih pisateljev. Ustanovljene so tudi številne mladinske literarne in kulturne revije. 1890 vodilnih mladincev je obiskovalo ideološko-politične tečaje, 698 vodilnih mladincev pa je absolviralo nižje in srednje partijske šole. 3.323 vodilnih mladincev so delavci in kmetje, 985 intelektualci, in 552 drugih.

Vsi voditelji—člani okrajnih in višjih odborov ljudske mladine so člani partije.

Organizacija ljudske mladine je vložila vse svoje napore, da bi se čimpreje organizirale šole in vpeljala stroga disciplina ter povečala avtoriteta profesorjev. Organizacije ljudske mladine na visokih šolah so zajele 95% vseh študentov in vzgojile študentovsko mladino v duhu marksizma—leninizma ter tako izoblikovale sposobne ljudi za zgraditev socialistične družbe v Jugoslaviji.

Pionirji

Pionirska zveza Jugoslavije šteje danes okrog 1,700.000 članov. V zvezo so včlanjeni tudi otroci narodnih manjšin. Ljudska oblast je zgradila mnogo zavetišč za otroke, pionirske železnice itd. V vsej Jugoslaviji je bilo ustanovljeno 345 ferialnih centrov, v katerih je bilo na počitku več kot 80.000 pionirjev in pionirk.

Glede zadržanja jugoslovanske mladine spričo resolucije Inormacijskega urada je Doronjski dejal: «Vsa jugoslovanska mladina je z ogorčenostjo odklonila resolucijo Informacijskega urada kot klevetniško in je obsodila sovražno kampanjo proti Jugoslaviji in proti KPJ. Jugoslovanska mladina odločno odklanja kleveto, da se Centralni komitet KPJ oddaljuje od proletarskega internacionalizma.

Zavod za socialne vede v Beogradu

BEOGRAD, 16. — V prvem polletju tega leta je v Beogradu začel delovati zavod za socialne vede. Na način je bila rešena ena od nalog, ki so bile postavljene na kongresu KPJ.

Zavod ima nalogo graditi visoko kvalificirane kadre, ki bodo delovali na področju socialnih znanosti, posebno marksizma—leninizma, v znanstvenih ustanovah in kot učitelji. Študij bo trajal dve leti in bo med drugim vseboval zgodovino VKP(b), dialektiko materializma, politično ekonomijo, zgodovino filozofije, zgodovino KPJ, splošno in državno zgodovino ter zgodovino literature. Obiskovalci tečaja bodo po končanem študiju po večini poučevali teorijo marksizma—leninizma na univerzah in v višjih zavodih.

Pravico do vpisa imajo tisti, ki so absolvirali kako fakulteto ali višjo šolo. Vendar pa bodo na podlagi posebnega pooblastila šolskega in znanstvenega odbora imeli pravico do vpisa tudi tisti, ki bodo pokazali posebno veselje in nadarjenost za študij marksizma—leninizma. Vsi obiskovalci tega zavoda bodo dobivali študijske štipendije.

30 italijanskih dnevnikov je moralo prenehati izhajati

RIM, 16. — Neko parlamentarno poročilo o razširjenju časopisov v Italiji pravi med drugim, da je moralo zaradi visoke cene papirja v zadnjih mesecih 30 italijanskih dnevnikov prenehati izhajati.

200 Fordovih avtomobilov zgorelo

DEARBON (Michigan), 16. — Velikanski požar je izbruhnil včeraj zvečer v oddelku Fordovih tovarn v River Rugeu ter povzročil za več kot pol milijona dolarjev škode. Uničenih je bilo dve sto avtomobilov tipa Meroury.

Zopet provokacija zahodnih oblasti v Berlinu

BERLIN, 16. — Na ukaz generala Ganevala, poveljnika francoskega sektorja Berlina, so danes podrli dve anteni radiooddajne postaje, ki je bila pod sovjetsko kontrolo. Anteni sta se nahajali v bližini letališča Tegel v francoskem sektorju Berlina, ker so francoske vojaške oblasti očitno smatrale za dovolj povoda za izzivalno dejanje.

Ganeval upravičuje ta ukrep s tem, da sta anteni ovirali pristajanje in odhajanje letal z novega letališča v francoskem sektorju Berlina. Dejal je tudi, da so že 20. novembra sporočili ravnatelju berlinskega radia, da nameravajo omenjeni anteni podreti.

Poštni ravnatelj sovjetske vojaške uprave je protestiral pri poštnem ravnatelju ameriške vojaške uprave zaradi prekinitve prevoza poštnih paketov preko Biconije, ki so namenjeni v sovjetsko cono in v sovjetski sektor Berlina. Protest poudarja, da ta ukrep krši štiristranske dogovore o pošiljanju paketov nemškemu prebivalstvu. Izjavil je, da bodo nemške pošte sovjetskega področja podvzele potrebne ukrepe za vzdrževanje poštne zveze z ostalo Nemčijo in inozemstvom. Dalje obtožuje železniško upravo Bicone, da ni vrnila sovjetski coni 957 tovornih vagonov.

250.000 kovinarjev stavka v Italiji kot odgovor na provokacije delodajalcev

V vsej Italiji delavci vztrajno nadaljujejo borbo - V ponedeljek splošna stavka državnih nameščencev - Parlament odobril zvišanje najemnin - Izzivalni proces proti 103 delavcem v Vicenzi

RIM, 16. — Včeraj je vlada izvedla svoje spletke, da opehari državne nameščence za poviške, do katerih imajo pravico. Sklenila je namreč, da določi 41 milijard novih dohodkov za poviške državnim nameščencem v 12 mesecih namesto v 8, pri čemer so všteta tudi razna druga bremena kakor na primer pokojnine. Praktično so te zahteve, ki jih je predložila splošna delavska zveza ter jih podprla mešana komisija, znižane na polovico.

Razen tega je De Gasperi napovedal, da se preučuje vprašanje znižanja števila državnih nameščencev, tako da številnim od teh grozi odpust. Koordinacijski odbor zvez državnih zvez nameščencev se je sinoči sestal skupno s tajništvom splošne zveze dela. Obe organizaciji sta izjavili, da ne pristaneta na nobeno spremembo predlogov, ki jih je bila postavila mešana komisija. Zadnje vesti javljajo, da je splošna zveza dela sklenila proglasiti stavko državnih nameščencev. Prva prekinitev dela bo trajala 24 ur in se bo začela opolnoči med nedeljo in ponedeljkom. Nocoj bodo sporočili dan in podrobnosti za nadaljnjo stavko.

Skoraj v vseh krajih Italije delodajalci in industrijci vedno huje pritiskajo na stavkajoče delavce. Vendar navzlic temu delavci vztrajno nadaljujejo borbo. Rudarski delavci premogovnika Carbosardi na otoku Sardiniji, ki so že 68 dni v pasivni stavki in dobivajo le polovico plače, odločno nadaljujejo borbo proti delodajalcem, ki so danes izdali sklep, da ne bodo delavcem izplačevali niti polovice plače ter jim ne bodo dali 13. plače. Po sklepu industrijcev družbe «Magneti Marelli» so v Milanu odpustili 550 kvalificiranih delavcev. V odgovor na ta sklep so delavci zasedli tovarne te družbe.

Delavci velikega podjetja «Ilva» v Neaplju so po mesec dni trajajoči odločni borbi in zavzetju tovarne dosegli popolno zmago. Industrijci so morali sprejeti vse delavske zahteve.

Splošna stavka delavcev živilske industrije se nadaljuje v vsej Italiji že sedmi dan. Stavka 50.000 delavcev te industrije.

Jutri bodo milanski delavci odgovorili Confindustriji z veliko manifestacijo, ki naj dokaže silo, enotnost in solidarnost z delavci v tovarnah, ki se borijo za svoj obstanek. Ob 10 bodo vsi kovinarji v Milanu in Sesto San Giovanni prekinili delo. Delavci iz Alfa Romeo, Isotta Fraschini, Motomeccanica, Caproni, SAFAR, Castiglioni, Magnetti Marelli bodo v velikih povorkah šli pred sedeže Delavske zbornice in tako tudi delavci ostalih tovarn.

Danes so bila v vseh tovarnah zborovanja delavcev, popoldne so se sestale tovarniške komisije, da se zedinijo o nadaljnji borbi.

Delavci so odločeni nadaljevati brezkompromisno in vztrajno borbo v obrambo industrije spričo odločitve industrijcev, da ustavijo obrat v raznih tovarnah.

Borba milanskih kovinarjev pa ni osamljena. V teku je velika borba delavstva v Brescii, v Bologni in v Modeni. V Modeni se je položaj poostril. V industriji Valdevit je v teku splošna stavka proti odločitvi industrijca lastnika, da odpusti dva delavca, ki sta se uprla ustavitvi obrata.

Ko se italijansko delavstvo bori za svoj obstoj in proti provokacijam industrijcev, pa sprejema klerofašistična večina v parlamentu zakone, ki bodo še bolj prizadejali delavstvo in revne sloje. Včeraj je namreč parlament izglasoval zakon, ki določa povišanje najemnin Za ta zakon so glasovali demokristjani, liberalci, fašisti in monarhisti. Proti so glasovali komunisti, socialisti, republikanci in saragatovci. Klerofašisti so odbili tudi predlog za spremembo zakona v korist revnih stanovalcev, obrtnikov in malih trgovcev.

V Vicenzi se je pričela razprava proti 103 delavcem, ki so obtoženi, «da so delali nerede in počenjali nasilstva» med splošno stavko 14. julija letos, ki je bila v znamenje protesta proti zločinskemu napadu generalnega sekretarja KP Italije Togliattija.

Vest o tej razpravi je zelo razburila italijanske demokratične sile.

Ernst Nobst nov švicarski predsednik

BERN, 16. — Zvezna skupščina je danes izvolila predstavnika konfederacije za leto 1949. S 192 glasovi izmed 217 je bil izvoljen socialist Ernst Nobst. Nobst je rojen leta 1886 v bernskem kantonu. Po poklicu učitelj je nato postal urednik socialističnih listov in glavni urednik lista «Volksrecht v Zuerichu. Bil je član vlade v svojem kantonu in leta 1943 je postal zvezni svetnik.

Brez Lloyda linije po vzhodnem Sredozemlju

Pristaniška uprava v Benetkah poroča, da bodo nekatere palestinske, maltske in egipčanske družbe ki vzdržujejo plovbo med Levantom in jadranskimi pristanišči, ojačile svoj promet in uvedle nove proge brze plovbe iz Benetk in Trsta do pristanišč v Levantu in severni Afriki. Predvsem bodo uvedli brzo progo za potniški in tovorni promet Benetke—Aleksandrija. Prav tako nameravajo oživeti krožno progo po Sredozemlju z odhodom iz Trsta in Benetk. Jasno, če se tod nočejo več pojavljati Lloydove ladje, ki so celo stoletje bile gost sredozemskih pristanišč, si morajo pač Levantinci sami pomagati. Ravnateljstvo Lloyda bo seveda zopet junaško molčalo na te naše pripombe. Le tako naprej, potem bodo lahko lepega dne prodali ves pristaniški inventar na javni dražbi, na mesto da dela uprava Javnih skladišč načrte za izpopolnitev in razširjenje!

Pristanišče Antwerpen v krizi in uprava naše luke?

Iz Antwerpna poročajo, da je imela pristaniška uprava v letu 1947 485 milijonov belgijskih frankov dohodkov nasproti 545 milijonom frankov izdatkov. Primanjkljaj, ki je znaten, obeta postati trajne narave, ker ga predvidevajo tudi za letošnje leto, ker je tranzitni promet v primeri z letom 1947 preko antwerpenskega pristanišča znatno nazadoval, istočasno pa so se zvišali upravni stroški.

Zanimivo bi bilo izvedeti, kako je z upravo našega tržaškega pristanišča, ki se, kakor vidimo po inozemskih primerih, povsem neupravičeno obdaja z nekakim plaščem skrivnosti Sodeč po prometu bo uprava verjetno imela primanjkljaje, vendar pa niso bili še nikoli omenjeni v poročilih gen Aireya ali drugih uradnih objavah. Morda bi gospodje le posnemali primer belgijskih kolegov in javnosti, ki se zanima za domača vprašanja, dali nekaj pojasnil?

Benelux proti Trstu

ANTWERPEN, 16. — *Družba «Isbrandtsen Ins.» je objavila, da prične z rednimi vožnjami iz pristanišč držav Beneluxa do pristanišč v Mehiškem zalivu. Ugotovili so namreč, da se je takšna proga med Trstom in New Orleansom zelo obnesla.*

Bojkot ladij pod panamsko zastavo

NEW YORK, 16. — *Mednarodna zveza transportnih delavcev je sklenila bojkot ladjam, ki plovejo pod panamsko in zastavo Hondurasa, in sicer od 1. maja 1949 dalje. Tudi lastniki ladij so namreč vpisovali ladje v pomorske registre obeh držav, ker so se tako izognili plačevanju davkov in taks, obveznostim glede oddaje deviz, zlasti pa predpisom glede varnosti posadke, njenem socialnem zavarovanju itd. Januarja bodo v Londonu važna zborovanja glede teh ukrepov. Na njih bodo izdelali tudi črne liste takih podjetnikov.*

Dobave iz SZ bodo pomagale Češkoslovaški iz težav

PRAGA, 16. — Minister za zunanjo trgovino dr. Gregor je izjavil dopisniku lista «Rude pravo», da bodo sovjetske dobave strojev pomagale Češkoslovaški iz mnogih težav, na katere je naletela v preteklosti, kadar je hotela nabaviti potrebne industrijske opreme v zapadnih državah.

PRAGA — Na poti iz Parizakjer je načeloval ukrajinski delegaciji na glavni skupščini OZN, se je ukrajinski zunanji minister Manuilski za en dan ustavil v Pragi kjer ga je sprejel predsednik republike Gottwald.

ZMAGE NA KITAJSKEM

Osvobojeno je 300 milijonov Kitajcev

Vodstvo Komunistične partije Kitajske z Mao Ce Tungom na čelu je pravilno ocenilo situacijo, ki je nastala z začetkom Čangkajškovih sovražnih akcij leta 1946. Oprti na svoje dolgoletne vojne izkušnje so kitajski komunisti dobro vedeli, da ima tehnična in oborožena premoč ameriških plačancev podrejeno vlogo v primerjavi z moralno premočjo številne ljudske in revolucionarne vojske. «Če bi bili takrat omahljivi in popustljivi», pravi voditelj kitajskega naroda Mao Ce Tung «ko bi ne bili odločno odgovorili na protirevolucionarno vojno z revolucionarno vojno, bi bila Kitajska postala svet bede in nesreče, a bodočnost našega naroda bi bila izgubljena. KP Kitajske je popeljala osvobodilno vojsko Kitajske v odločno, rodoljubno, pravično, revolucionarno borbo proti Čangkajškovi ofenzivi. Oprta na nauk marksizma-leninizma je KP Kitajske pravilno ocenila mednarodno in domačo situacijo ter pokazala, da vsi napadi tujih in domačih reakcionarjev morajo in predvsem morejo biti razbiti. Takrat ko je bilo obzorje najmračnejše, smo poudarjali, da je to samo prehoden pojav. Vihar se bo kmalu polegel, pred nami je že napočila zarja».

Ko je začel vojno proti kitajskemu narodu, je Čangkajšek prisilno mobiliziral velikansko vojsko z ozemlja, na katerem se je razprostirala korumpirana in birokratska oblast Kuomintanga. Narodnoosvobodilna vojska je mobilizirala ljudske množice in jih združila v enotno revolucionarno fronto, da bi strmoglavila Čangkajškovo protiljudsko oblast in upostavila novo demokratično ljudsko državo Narodnoosvobodilna vojska Kitajske je izdala leta 1947 manifest, v katerem je poudarjeno, da je treba združiti delavce, kmete, vojake, študente, poštene trgovce, vse zatirane razrede, vse narodne skupine, vse demokratične organizacije in stranke vse nacionalne manjšine vse Kitajce izven Kitajske, vse patriotične elemente, da bi se organizirala enotna nacionalna fronta, ki bi vrgla Čangkajškovo diktatorsko vlado in postavila demokratično koalizacijsko vlado. To je osnova politične platforme narodnoosvobodilne vojske in KP na Kitajskem.

Konfiskacija zemlje fevdalnih zemljiških gospodov in izročitev te zemlje v last kmetom; konfiskacija monopolističnega kapitala ki mu načelujejo štiri rodbine: Čang, Sung, Kung in Sen, ki so v 20 letih svoje oblasti nakopičile velikanski kapital v vrednosti okrog 20 milijard ameriških dolarjev in monopolizirale gospodarsko življenje države; prenos tega monopolističnega kapitala v last nove ljudsko-demokratične države; zaščita nacionalne industrije in trgovine — to so osnovne gospodarske platforme nove demokratične države. Cilj kitajske ljudske revolucije je odstraniti izkoriščanje in zatiranje po razredu zemljiške gospode in velike buržoazije ter preobraziti fevdalne proizvodne v ljudskodemokratične pogoje in osvoboditi vse proizvajalne sile njihove spon.

Enotna nacionalna fronta se je vedno bolj širila ker je bil Čangkajšek prodal nacionalne interese imperialistom in začel protinarodno vojno, kar je omogočilo kitajskemu narodu, da je spoznal zločine imperialistov in vladajočega Čangkajškovega reda. Dotlej so še lahko varali kitajske množice, ko pa se je začela protinarodna vojna, so se razkrinkali in pokazali, da nimajo za seboj nobene množice in da so popolnoma osamljeni. Nasprotno pa si je KP Kitajske ne samo priborila zaupanje najširših ljudskih množic v severnih pokrajinah, marveč so jo podpirale tudi široke ljudske množice v pokrajinah pod Kuomintangovo kontrolo. To je posledica stališča ki ga je zavzemala KP Kitajske do kmečkih množic kot osnovnih množic Kitajske, za katere se je partija odločno zavzela, ko je šlo za uresničenje agrarne reforme. Po kapitulaciji Japonske so kmetje nujno zahtevali zemljo in partija, ki je pravilno upoštevala njihove zahteve, je sklenila konfiscirati zemljo zemljiške gospode in jo razdeliti med kmete V septembru 1947 je partija sklicala kmetijsko konferenco in izdelala glavni osnutek agrarnega zakona, ki določa, da se zemlja po odpravi sistema fevdalnega in na pol fevdalnega izkoriščanja enakomerno razdeli med kmete po številu članov njihovih družin. Ob uveljavljenju agrarne reforme je partija posvetila pozornost dvema osnovnima načeloma: prvič zadostiti zahtevam revnih kmetov in poljskih delavcev, in drugič, odločno zbrati srednje kmete in ne prizadeti interesov srednjih kmetov. Ko je govoril o tem problemu, je MAO CE TUNG v svojem referatu rekel: «Vsa partija mora razumeti, da je temeljita reforma agrarnega sistema osnovna naloga sedanje faze kitajske revolucije. Ce bomo mogli vsestransko in temeljito rešiti agrarno vprašanje, bomo s tem zagotovili najosnovnejši pogoj zmage nad vsemi našimi sovražniki».

Stvarnost je pokazala, da je bila ocena kitajske KP pravilna. Zmage, ki jih narodnoosvobodilna vojska Kitajske iz dneva v dan žanje, dokazujejo da se kitajske množice, katerih osnova so kmetje bori za cilje, ki jih je postavila partija, da gredo po poti, ki jo je začrtal Mao Ce Tung.

Po zaslugi kitajske KP žanje narodnoosvobodilna in revolucionarna borba kitajskega naroda velike uspehe. Te zmage so predvsem zasluga vodstva KP Kitajske, ki je nauk marksizma-leninizma pravilno apliciralo na kitajske pogoje in ga povezalo s prakso kitajske stvarnosti. Ko govori o stilu in delu v partiji, pravi MAO CE TUNG: «Ta uspeh je v glavnem v dejstvu, da so naši vodilni in upravni kadri pravilno razumeli bistveno orientacijsko linijo, ki pomeni integracijo univerzalnih resnic marksizma-leninizma s konkretno prakso kitajske revolucije».

Mao Ce Tung, ki odklanja mrtvi dogmatizem in se bori proti njemu, je učil kitajske komuniste, naj uresničujejo nauk marksizma-leninizma in imajo vedno pred očmi dejstvo da so kitajski komunisti, ki delajo, žive in se bore na Kitajskem.

Zmage narodnoosvobodilne vojske Kitajske so močno odjeknile po vsem svetu. Po končani drugi svetovni vojni, v kateri so svobodoljubni narodi s Sovjetsko zvezo na čelu uničili fašističnega napadalca, so zmagonosna ofenziva narodnoosvobodilne vojske Kitajske, njeni veliki uspehi in zmage nad četami zvestega hlapca ameriških monopolistov Čangkajška najpomembnejši dogodek.

Na osvobojenem ozemlju in v pokrajinah, ki so pod kontrolo partizanskih odredov, prebiva blizu 300 milijonov ljudi. V rokah narodnoosvobodilne vojske je mnogo industrijskih mest in važnih železniških križišč strateških cest prekopov in vodnih potov velikanskega gospodarskega in vojaškega pomena.

Nove zmage in uspehi so velikanskega pomena. To je velik prispevek k utrditvi miru in demokracije v svetu. Teh zmag in uspehov se vesele svobodoljubni narodi vsega sveta, ki s simpatijami spremljajo osvobodilno borbo kitajskega naroda in pozdravljajo zmage njegove velike vojske.

(Iz «Borbe»).

Čitateljem!

Vprašanja Primorskega dnevnika za današnjo tiskovno konferenco

Za tiskovne konference pri ZVU je postavil naš dnevnik že več aktualnih vprašanj in do sedaj smo odgovore na ta vprašanja tudi objavili. Odslej bomo naše čitatelje vedno v naprej obveščali o postavljenih vprašanjih.

Za današnjo tiskovno konferenco smo postavili sledeči dve vprašanji:

Prvo vprašanje se tiče prošenj, ki so jih vložili kmetje cone A za povračilo škode, povzročene po angloameriških vojaških edinicah, in ki so se baje izgubile.

Drugo vprašanje se tiče plačilne bilance cone A oziroma njene objave.

Na ta vprašanja bomo prejeli verjetno na današnji konferenci odgovor.

Pozivamo vse čitatelje našega dnevnika, da nam pošljejo vprašanja splošnega interesa, za katera menijo, da bi nanje VU lahko odgovorila.

Uredništvo

TRŽAŠKI DNEVNIK

KDO RAZBIJA SHPZ?

Komemoracijo Iga Grudna v Nabrežini preprečili Vidalijevi kulturniki

Da bodo vsi člani prosvetnega društva v Nabrežini in tudi drugi Nabrežinci poznali vzrok, zaradi katerega je bila komemoracija umrlega rojaka, pesnika Iga Grudna zadnji trenutek odpovedana in preložena za nedoločen čas, ker nismo hoteli, da bi prišlo do skrunitve spomina Iga Grudna, našega primorskega in partizanskega pesnika in pesnika našega trpljenja, da bi se ne skrunil njegov spomin tako kot se je skrunil spomin že marsikaterega našega prvoboritelja, je moja dolžnost kot tajnika društva, da povem resnico o tej stvari.

Iniciativa za komemoracijo pesnika je prišla že 8 dni pred vložitvijo prošnje na policiji od strani Slovensko-hrvatske prosvetne zveze v Trstu, katera bi v ta namen poslala v Nabrežino predavatelja in nekaj članov Slovenskega narodnega gledališča, ki bi recitirali nekaj pesnikovih poezij. Naprošena je bila tudi tov. Vanda za recitacijo «Nabrežinskim kamnolomcem». V tem bi bil ves program komemoracije. Dan komemoracije je bil določen za 4. dec. 1948 ob 20 uri.

Povedal sem marsikateremu v Nabrežini, da se bo ta dan vršila komemoracija v kinodvorani. Seveda je to prišlo na uho onim ljudem, ki so z dušo in srcem pristaši človeka, kateri bi rad likvidiral ne samo naša prosvetna društva, temveč vse slovenske ustanove v Trstu. Izven kota «stropove» hiše so se zmenili, da to ne sme prirediti P. D., kjer kraljujejo ljudje, ki ne podpirajo njihove podle politike.

Predsednik društva se je dva dni prej, ko so oni vložili prošnjo, zglasil na policiji z edinim namenom, da vpraša, ali je potrebno spisati prošnjo na kolekovanem papirju. Povedal je uradnici, da namerava društvo prirediti komemoracijo in da bo prinesel prošnjo v ponedeljek. Zgodilo se je, da so oni pri «stropovih» vložili prošnjo v ponedeljek dopoldne, medtem ko se je predsednik društva zglasil popoldne. Začudil se je, ko mu je uradnica povedala, da je prošnja že podpisana in odposlana v Devin. Mislila je, da je vseeno. Ko ji je povedal, da on zastopa prosvetno društvo in da mu je bilo v soboto obljubljeno dovoljenje za prireditev, je uradnica pritrdila in zaradi tega je bila prošnja, ki jo je vložil «zastopnik» masovnih organizacij, odklonjena.

Da je bilo to z njihove strani nalašč napravljeno in sicer za isti dan in ob isti uri, lahko vsak otrok razume! Oni tam v kotu pri «stropovih» dobro vedo, da kulturne prireditve spadajo v delokrog PD in da imata predsednik in tajnik društva po pravilih možnost organiziranja predavanj, ne da bi zato morala sklicati sejo, kakor sme tudi sekretar partije ali SIAU organizirati zborovanja, ne da bi se o tem moral posvetovati s komitetom ali odborom. Saj ste vi organizirali dve kulturni prireditvi ne da bi o tem obvestili PD. Vabili ste na te prireditve svetokriško godbo, pevce iz Sempolaja, recitatorje iz Sv. Križa itd. Vprašam vas, če je to naloga politične organizacije ali prosvetnega društva? Čudno se nam zdi, da se tako vtikate v delovanje PD, ko vendar seznam članov PD pove, da ne vršite članskih dolžnosti kot to pravila zahtevajo. Vidimo, da vam je zelo pri srcu slovenska kultura! Že dvakrat ste 95% sabotirali predstavo SNG. Sploh sabotirate vsako kulturno prireditev, ki ni od vaše strani organizirana. Imeti hočete monopol nad vsem, kar se v vasi godi. Kadar se vrši v Trstu italijanska kulturna prireditev, pri kateri nastopajo razne igralske skupine (nacionalistične) iz Italije, nobenemu komunistu italijanske narodnosti ne bodete zabranili, da se takih kulturnih predstav ne bi udeležil, ker on v prvi vrsti ljubi svoj narod in svojo kulturo.

Vi pa bi radi iz našega naroda napravili najhujšega sovražnika nove Jugoslavije in ga prepustili, da bi se utopil v italijanskem morju. «Svinjska Jugoslavija» je izjavil neki „tovariš" včeraj! «Siamo per i popoli jugoslavi», je bilo napisano na lepakih, ki jih je Vidalijeva skupina zapeljanih lepila po Nabrežini in drugod. «Prasec Tito» imajo vedno na jeziku.

Človek—komunist, ki je iz navadnega delavca postal prvi borec nove Jugoslavije in eden izmed prvih borcev socializma, ki je po velikem trpljenju in žrtvovanju postal voditelj nove Jugoslavije, je v njihovih možganih „prasec». Vse občudovanja vredno delo jugoslovanskih delavcev je za te ljudi samo kritika. Ako jih vprašamo, čemu to sovraštvo do vsega, kar je jugoslovansko, ti odgovorijo: «Informbiro je tako rekel in kar ta reče, je vse gola resnica»; (prepričati pa se le nočejo). Je kakor, da bi rekel: «Duce ha sempre ragione»!

Kar se pa tiče povezave nekaterih odbornikov PD (kakor pravi pismo, ki ga je poslala predsedniku «prosvetna komisija», za katero nobeno društvo ne ve) s CP in s SDZ, vedo vsi Nabrežinci, ki ne čitajo samo «Il Lavoratore», da so se civilne policije v Trstu poslužili Vidalijevi pajdaši, ko so zahtevali sekvester nekaterih slovenskih ustanov. S SDZ se ujemate vi «predstavniki» mas, ker oboji imate v programu borbo proti demokratični Jugoslaviji.

Razdiralci vsega, kar se je v zadnjih treh letih s težavo ustvarilo, ste samo vi, saj je vaš namen onemogočiti vsako delovanje PD in se je tudi nezakonito polastiti. Posledice takega razbitja bodo na vaših ramah!

Vsi oni, ki so ostali zvesti Osvobodilni fronti slovenskega naroda, se ne bodo nikdar posluževali varnostnih organov za dosego svojih ciljev.

— Poslužujete se jih samo vi, ker se vam majejo tla pod nogami. Zatekate se k škvadram, ker vam ljudstvo, ki je spoznalo resnico, ne sledi.

V svojem pismu pravite, da je slov. kultura samo naš monopol. Mi pa vam pravimo, da nikdar ne bomo dovolili, da bi se vi posluževali slov. kluture za vaše temne namene, za ločitev od matične kulture slovenskega naroda.

Odpovedana je bila komemoracija našega pesnika—domačina, toda naše ljudstvo, v katerem je zasidrana domovinska ljubezen, bo ohranilo spomin na onega, ki je znal s svojimi pesmimi prikazovati vso težo trpljenja, ki smo ga okušali pod fašizmom in ki je bil trdno prepričan, da bo tudi naš narod deležen socialne pravičnosti in svobode.

Iz Plavij

Čeprav je pri nas že vse prebivalstvo podpisalo za mir in za dvojezične osebne izkaznice, je padlo vidalijevcem v glavo, da bi se s to zadevo malo pošalili. V ta namen se je odpravila zbirat podpise F. C. Ker pa je vedela, da bo podpise brezuspešno iskala, si je na lepem izmislila, češ da pobira podpise za nekega imenitnega tovariša. To aktivistko opozarjamo, da nikakor nismo proti miru ali dvojezičnim osebnim izkaznicam, temveč da se prav mi z vsemi silami borimo proti kršitvam mirovne pogodbe ter bi bili veseli, če bi bili tudi oni taki. Vemo pa, da je to pri njih samo nesramna krinka. Saj je sam Vidali izdal ukaz za čvig dvojezičnih izkaznic. Da pa bi ljudi še bolj zaslepil, je po vseh vaseh organiziral množične sestanke. K nam je na množični sestanek (brez Plavčanov) poslal, kar gospoda Malalana in Santalesa iz Milj, da bi bolje prepričala ljudi, kako je neobhodno potrebno imeti enojezične izkaznice.

Sedaj pa, ko so odslužili imperializmu in ko so z vsemi silami podprli to, kar zahteva «Voce libera», «Giornale di Trieste» itd., pa se hočejo ne oprati pač pa opravičiti pred tistimi, ki spregledujejo.

Tisti v «stropovem» kotu so sestavili novo «prosvetno» komisijo. Sestavljena je na najbolj «demokratičen način» brez vednosti prosvetnih društev. V njej sede pravi «prosvetni» delavci, ki bi radi imeli monopol nad vsem prosvetnim delovanjem v našem okraju. Klika, nas imenujejo, ker ne mislimo kot oni in ker smo ostali zvesti stvari, za katero smo se za časa osvobodilne borbe izpostavljali nevarnostim, ker ne verujemo vsaki kritiki. Oni niso klika ko mečejo polena pred nedolžno kulturno prireditev!

Žalostno je vse, kar se dogaja od dneva, ko je gospod Vidali očistil naše organizacije vseh najboljših slovenskih elementov in si pridržal le nekaj slovenskih ljudi za dosego svojih ciljev na škodo slovenskega ljudstva, izkoriščajoč prilko kritike informacijskega urada.

Toda ozračje se že čisti in naše ljudstvo bo v najkrajšem času zvedelo resnico!

Pertot Slavko
tajnik PD v Nabrežini

Položaj v tovarni OMMSA vedno bolj kritičen

Delničarji iz Benetk zahtevajo, da bi se število delavstva tovarne OMMSA, ki znaša 200 delavcev, zmanjšalo na 80 delavcev

Položaj v tovarni OMMSA je iz dneva v dan vedno bolj kritičen. Javili smo že, da so se v sredo zjutraj javili predstavniki delavcev pri vodstvu tovarne, da bi mu prikazali težke posledice, ki bi jih povzročili novi odpusti z dela ter zahtevali, da vodstvo zagotovi svojim uslužbencem delo. Ravnatelj tovarne je dal sindikalnim predstavnikom sledeč odgovor, ki ga mi v kratkem povzamemo:

«Tržaško vodstvo tovarne OMMSA je prejelo pred časom ukaz, ki so mu ga poslali delničarji iz Benetk, da mora v čim krajšem času odpustiti z dela, kar največje število svojih uslužbencev.» Kako prenagljen je bil ta ukrep nam najbolj jasno kaže dejstvo, da ni niti štirinajst dni za tem vodstvo tovarne OMMSA zahtevalo od nekaterih svojih delavcev, da delajo zaradi ogromnega dela tudi nadure. Takoj zatem pa je prišel ukaz vodstva samega, da mora odpustiti z dela trideset uslužbencev, ker «primanjkuje dela». Kako je delo tako naenkrat zmanjkalo, bi nam seveda ne vedel obrazložiti niti sam ravnatelj tovarne, čeprav je sam izdal prvi in seveda tudi drugi ukaz.

Kot je sam izjavil, je poizkusil vse, da bi našel delo ter se je obrnil do vseh merodajnih oseb, toda zaman. Vprašal je tudi vodstvo CRDA-e, če bi imelo kakšno naročilo, ki bi ga lahko izvršila tovarna OMMSA; toda vodstvo CRDA-e mu je odgovorilo, da potrebnih naročil ne bi mogla izvršiti ta tovarna, ker bi morala za izdelovanje raznih predmetov, ki jih bodo tovarne CRDA-e izdelovale v sklopu Marshallovega plana, predelati in preurediti marsikatere stroje in druge objekte.

Vprašali bi se, zakaj se ravnatelj OMMSA-e ni obrnil v svoji «skrbi», da zagotovi svojim uslužbencem delo, tudi do vseh tistih gospodov, prerokov Marshallovih dobrot, ki bi imeli največjo dolžnost izpolniti svoje tako blesteče in mnogo obetajoče obljube o «pomoči in podpori» naši industriji.

Delavci, uslužbenci v tej tovarni so vsaj na tihem upali, da bo vodstvo našlo kakršno koli rešitev, ki bi jih ubranila pred nevarnostjo odpustitve z dela, pa so morali na žalost po vseh teh izjavah spreviden, da je upanje v pravično rešitev zelo majhno, če seveda sploh še obstoji, ter da lahko samo še pričakujejo, kdaj jih bo doletelo, da bodo ostali kot mnogi drugi delavci brez posla. Delavci so bili prepričani, da bo imela tovarna OMMSA nova naročila, ki bi zagotovila njenim uslužbencem delo vsaj do marca meseca, sedaj pa so izvedeli, da bo treba na naročila čakati do junija in celo julija in da bo prav zaradi tega čakanja vodstvo odpustilo z dela še večje število svojih delavcev. Delničarji iz Benetk so celo zahtevali od vodstva tovarne, da zmanjša število uslužbencev, ki znaša sedaj 200 delavcev, na nič več kot 80.

Prav resnost položaja, ki postaja vse hujši in težji, in pa odločnost vsega delavstva, še prav posebno pa njegovih sindikalnih predstavnikov, so prisilili ravnatelja tovarne OMMSA, da je odpotoval v Benetke, da bi na licu mesta razčistil z glavnimi delničarji vso zadevo ter jim prikazal v pravi luči razmere, v katerih se danes nahajajo prav zaradi njihovega ukaza in nerazumevanja uslužbenci OMMSA-e. Kot je sam izjavil pred svojim odhodom, bi se moral vrniti še včeraj. Danes zjutraj pa bi morali dobiti predstavniki delavcev odgovor v zvezi s stališčem delničarjev do rešitve tega vprašanja.

V naši prihodnji številki se bomo povrnili k temu vprašanju.

ANDREJU GRGICU

ki praznuje danes 50-letnico rojstva, mu prav prisrčno čestitajo k temu jubileju MATI, ŽENA, SINOVA, BRATJE in SESTRI.

BAZOVICA 17. dec. 1948.

Ing. Pucalovich torej ni imel prav

25. nov. je agrarna komisija v Trstu izdala razsodbo glede inž. Pucalovicha in njegovih kolonov v korist kolonov ter obsodila inž. Pucalovicha.

Ker se inž. Pucalovich ni držal dogovora, objavljamo razsodbo, ki je silno značilna in na podlagi katere se bodo naši čitatelji lahko prepričali, kdo je v resnici inž. Pucalovich. Obenem pa naj ta razsodba služi v dokaz, da se nismo pri razkrinkovanju inž. Pucalovicha kar na lepem izmislili pravljice o «hudobnem človeku», marveč da so bila naša izvajanja utemeljena, kar je potrdilo tudi razsodišče.

Med drugim je inž. Pucalovich obtožil svojega kolona Morgana, da ni dobro obdeloval zemlje, da se ni držal kolonskih pogodb glede obdelovanja in gnojenja zemljišča ter razdelitve pridelkov, da ni čuval orodja in živali ter da jih je celo drugim posojal.

Kljub vsem dokazovanjem inž. Pucalovicha je agrarna komisija pripoznala, da kolon Morgan ni povzročil nobenih pomanjkljivosti, katerih ga obtožuje Pucalovich, na podlagi katerih bi ga lahko spodil s svojega posestva. Zanimivo je, da je Pucalovich navedel v svojem pričevanju edino pričo Kovač Ano, ki je oskrbnica njegovih posestev in katero so številne priče Morgana spravile večkrat v protislovje ter složno potrdile, da Morgan obdeluje zemljišče, ki ga ima v najemu z isto skrbjo kot so obdelovana vsa druga posestva v bližini. Poleg številnih dokazov, kako postopa inž. Pucalovich s svojimi koloni, smo navedli tudi vprašanje gnojil, ki bi jih moral dobaviti svojim kolonom. Proti temu se je seveda inž. Pucalovich pritožil, češ da leži krivda za nezadostno gnojenje na kolonih. Komisija pa potrdila, da nosi vso odgovornost za to edino le inž. Pucalovich, ker ni preskrbel potrebnega nakupa umetnih in drugih gnojil ter da se je kolon v pogledu razdelitve pridelkov točno držal medsebojnih dogovorov.

Na razpravi pa je inž. Pucalovich najbolj vztrajal na trditvi, da mu dolguje kolon Morgan dajatve v denarju za nazaj ter postavil pri tem zelo visoke vsote. Sodišče pa je pripoznalo kolonu na podlagi uredbe 430 vojaške uprave pravico do 3% dajatev od vseh pridelkov od 1945 leta naprej, o čemer se bosta stranki medsebojno dogovorili. Ta pravda je tekla pred komisijo cele tri mesece. Inž. Pucalovich se je kreativno oprijemal svojih «dokazov» proti kolonu Morganu, vendar pa je končno le zmagala pravica. Kdo ve, če bo to inž. Pucalovicha izpametovalo in bo v bodoče dal svojim ljudem, kar jim po vsej pravici pripada, in ne bo iskal pred sodiščem svojega zadoščenja. Končno bi lahko tudi inž. Pucalovich prišel do spoznanja, da so časi fevdalizma minili. Vprašanje kolonov se je ne samo na Tržaškem ozemlju, marveč tudi drugod bistveno spremenilo in predstavniki kolonov pripravljajo novo kolonsko pogodbo, na katero so skoraj v celoti pristali predstavniki veleposestnikov. Po tej novi pogodbi bo tudi inž. Pucalovich moral svojim kolonom v marsičem izboljšati njihov položaj in to naj vzame inž. Pucalovich na znanje.

Kdo so skrunitelji?

Takole je govoril jašističnim sodnikom leta 1941 na procesu proti Tomažiču in njegovim tovarišem sedanji Vidalijev Postogna in kazal s prstom na obtožence:

«GUARDATE QUEI FARABUTI! IO SONO ITALIANO E NON HO NULLA A CHE FARE CON LORO!»

Ta isti Vidalijev izdajalski pomagač Postogna pa je v nedeljo imel še toliko neskončno nesrammega «poguma» in hinavščine, da si je upal govoriti na komemoraciji tovariša Tomažiča, Kosa, Ivančiča, Vadnala in Bobka.

Skrunilci Tomažičevega spomina in tovarišev so torej Postogna in njegovi vidalijevski pajdaši, ki so poleg podobnih izpadov, kot je omenjeni, postali danes zavestni agenti imperializma in italijanske šovinistične reakcije v tukajšnjem delavskem gibanju.

Proces o lonjerskih dogodkih

Danes se začne pred vojaškim sodiščem proces o lonjerskih dogodkih, kjer so, kot nam je znano, priredili Vidalijevi pretepači bojni pohod, ki jih poznamo še izza časov škvadrističnih akcij proti slovenskim vasem. Na zatožni klopi je devet teh Vidalijevih pretepačev.

Neprijetna morska kopel

Čeprav je bilo včeraj vreme južno, ni nikakor bilo še pripravno za morsko kopel in še povrhu v nočnih urah. To bo najbolje vedel 40-letni Livio Rinaldo z Martovega polja 6. Rinaldo se je zvečer precej napil. Zgodaj zjutraj se je majavih nog vračal domov. Opazila ga je tudi policijska patrola na nabrežju Mandracchio pri pomorski postaji. Toda nenadoma ji je izginil izpred oči. Slišalo se je samo zamolkel padec. Agenti so takoj pritekli na mesto, kjer je mož padel v vodo. Ne da bi še ti napravili skok v vodo, se jim je posrečilo izvleči Rinalda iz hladnega morskega objema. Medtem ko je prej Rinaldo majavo hodil, je postal po hladni kopeli na mah trezen. Prestrašenega in tresočega se od mraza so agenti spremili na dom.

KOLEDAR

Petek 17. decembra
Florijan, Živko
Sonce vzhaja ob 7.41, zahaja ob 16.21. Dolžina dneva 8.40. Polna luna vzhaja ob 17.04, zahaja ob 9.07.
Jutri sobota 18. decembra
Rastoje

SPOMINSKI DNEVI

1853 se je rodil Emil Roux, francoski bakteriolog, sodelavec Pasteurja in Mečnikova.

PRESKRBA

Upravičencem dodatnih obrokov: Sepral javlja, da lahko od danes 17. decembra naprej vsi upravičenci do dodatnih živilskih obrokov v mestu in na podeželju dvignejo v prodajalnah trgovinah mast na odrezek «surovo maslo» za ta mesec. Delitev se bo končala 31. t. m. Cena masti bo v mestu 200 lir za kg, na podeželju pa 202 lir za kg.

PROSVETNA DRUŠTVA

Prosvetno društvo Ivan Cankar vabi moški pevski zbor na vajo, ki bo danes 17. decembra ob 20.30.

RAZNO

Zivinorejce in vinogradnike obveščamo, da je spodaj imenovana zadruga prejela te dni nove pošiljke razne krme za živino in pocinkane žice za trte, ki jih prodaja po znižanih cenah, dokler bo zaloga trajala.

Zadruga ima na zalogi seveda tudi vsakovrstne druge kmetijske potrebščine kakor: semena, umetna gnojila, čebulček, raznovrstno orodje itd., vse zajamčene kakovosti in po zmernih cenah.

Kmetijska nabavna in prodajna zadruga z.o.j. **v Trstu — Urad in skladišče:** ul. U. Foscolo 1 - tel. 94386 - **Prodajalna v Trstu:** ul. S. Mercadante 4 - tel. 8819 - **Prodajalna v Miljah:** ul. Mazzini 1.

II. RODITELJSKI SESTANEK

Uprava Slovenskega dijaškega doma v Trstu vabi starše svojih gojencev in gojenk na II. roditeljski sestanek, ki bo v nedeljo dne 19. decembra t. l. ob 9 uri dopoldne v prostorih dijaškega doma. Sestanka naj se udeleže tudi starši dijakov, ki v domu samo študirajo.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE
za Tržaško ozemlje

Proslava tridesetletnice smrti IVANA CANKARJA
Premiera

Danes 17.12.1948 ob 20 bo v proslavo TRIDESETLETNICE SMRTI NAJVECJEGA SLOVENSKEGA PISATELJA premiera drame v petih dejanjih

Ivan Cankar
Hlapci

v Domu kulture v ŠKEDNJU

Vlogo župnika igra Jože Babič, nadučitelja Justo Košuta, Jermana Rado Nakerst, Komarja Jožko Lukeš, Hvastjo Milan Košič, Lojzko Zlata Rodoškova, Geni Ema Starčeva, Minko Nada Gabrijelčičeva, zdravnika Anton Požar, poštarja Silvij Kobal, župana Ernst Zega, Anko Tea Starčeva, Jermanovo mater Angela Rakarjeva, Kalandra Stane Raztresen, Kalandrovo ženo Vera Remčeva, Piska Josip Fišer, Naceta Božo Podkrajšek, kmetico Valerija Silova, krčmarja Mario Maršič, študenta Julij Guštin. — Režiser Jože Babič. — Inscenator Jože Cesar.

Predprodaja vstopnic danes pri blagajni Doma kulture v Skednju od 9.30 do 11 in od 16 ure dalje.

RADIO

PETEK, 17. DECEMBRA 1948

7.35 Jutranja glasba. 7.45 Poročila. 11.30 Sodobna Anglija. 12.10 Zabavna glasba. 12.45 Poročila. 13.00 Glasba po željah. 13.40 Znani celisti. 14.00 Poročila. 14.15 Pregled svetovnega tiska. 14.28 Čitanje sporeda. 17.30 Plesna glasba. 18.00 Naša povest. 18.15 Dvorak: Trio «Dumky». 18.48 Pevski koncert Angele Sancinove. 19.00 Tehnika in gospodarstvo. 19.15 Pester koncertni spored. 19.45 Poročila. 20.00 Iz starejših ruskih oper. 20.30 Tržaški kulturni razgledi. 20.45 Vaški kvintet. 21.00 Mojstri besede. 21.30 Lahka glasba. 21.45 Wieniawski: Koncert za violino in orkester. 22.05 Plesna glasba. 22.30 Večerne melodije. 22.50 Komorna ura češke glasbe (prenos iz Ljubljane). 23.15 Poročila. 23.30 Kaj vam nudi jutrišnji spored? 23.36 Polnočna glasba. 24.00 Zaključek.

OBNOVA HOTELSKIH LICENC

Na podlagi navodil policijske direkcije vabi hotelska zveza vse lastnike hotelov v tržaški občini, da izročijo v svrho obnovitve licenc za leto 1949 na sedežu zveze v ul. Giacinto Gallina 5 licence PS in morebitna policijska dovoljenja za drobno prodajo nadalkoholov.

Hotelirji, ki so upravičeni na drobno prodajati alkohole in nadalkoholne, morajo priložiti potrdila, da so plačali državne takse in to na finančnem uradu na trgu Chiesa Evangelica, ki uraduje do 31.XII. t. l. dnevno do 12 ure.

Zveza sprejema licence ob delavnikih od 9 do 11 ure.

Proces proti Pirančanom

Proces proti Pirančanom se vleče še naprej in kaže, da se ta teden ne bo zaključil. Priče, obtožilne namreč, so se včeraj vrstile ves dan. Pripovedovanje teh prič je le kronološkega pomena, tu pa tam je pridan kak ščepec tistega prikritega sovraštva, ki ga sicer mimogrede med svojim pripovedovanjem pokažejo do Slovencev. Seveda je vse to zavito pod krinko jezuitskega prikazovanja tedanjih aretiranih škvadristov in vsaj najmanj navdušenih fašistov kot nekakih žrtev sovraštva, ker so bili Italijani.

Tako je včeraj zinila žena Mulesana Viktorja, škvadrista, ki so ga sami Pirančani prišli iskat in ga spravili v ječo. Iz njenih ust je prišlo: «Gospod predsednik, v Istri istovetijo fašista, samo če je Italijan». Pač pa je priznala, da je bil njen mož prav dober škvadrist.

Iz ust priče Martinija Angela smo slišali, da je obtoženec Ugo Contento, ki je bil tedaj član osvobodilnega odbora v Piranu in katerega sedaj dolžijo krivde odvzema osebne svobode in drugega, leta 1946 zbežal v Trst in se tu pojavil kot esule. Kot takemu se mu je posrečilo, da se je vrinil v tukajšnje njihove kroge in postal celo višja oseba v njihovi organizaciji. Potem so ga baje ti spoznali, ga vrgli iz organizacije in ga ovadili oblastem.

Vse obtožilne priče so razen kake izjeme vsi esuli. Med njimi je prav dobršen del bivših fašistov, ki so bili po osvoboditvi aretirani in nato izpuščeni od vojaških oblasti. To so resnici na ljubo včeraj povedali.

V soboto 18.12.1948 ob 20 repriza drame v petih dejanjih

Ivan Cankar
HLAPCI

V DVORANI PROSVETNEGA DOMA NA OPČINAH.

Predprodaja vstopnic pri blagajni prosvetnega doma na Opčinah dve uri pred predstavo.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 16. decembra 1948 se je v Trstu rodilo 7 otrok, umrle so 4 osebe, porok pa je bilo 5.

Civilne poroke: industrijski strokovnjak Revere Luciano in uradnica Vertes Klara, advokat Levi dr. Giorgio in pevka Germelli Giorgina.

Cerkvene poroke: železostrugar Corona Vincenc in gospodinja Genzo Nives, inženir Visintin dr. Ottorino in uradnica Gerin Lucia, vojak ameriške vojske Hicks Orman in bolničarka Munn Mary Elizabeth.

Umrli so: 50-letna Depangher Elizabeta, vd. Bonserio, 66-letni Kossel Rudolf, 52-letni Campolin Josip, 78-letna Penso Ana.

MALI OGLASI

ZA BOŽIČNA IN NOVOLETNA VOŠČILA dobite v knjigarni «Stokac» veliko izbiro lepih modernih vizitk in razglednic. Prav tam dobite tudi vsakovrstne nove okraske za božična drevesca. Izšel je tudi slovenski mesečni koledar.

GORIŠKI DNEVNIK

IZPRED SODIŠČA

Pretkani čevljar, mlada tatica in tihotapci

V torek popoldne je prišel pred goriško kazensko sodišče 38-letni čevljar Ugo Minin iz ul. Baiamonti 2. Pretkanemu čevljarju je obtožnica očitala, da je decembra lanskega leta kot običajni odjemalec pri trgovcu Cezaru Pontonu v Raštelu izrabil trgovčevo zaupanje in se polastil zavitka žebljev v vrednosti 1115 lir. Nekaj dni pozneje pa je prav tako izmaknil še usnjeno kožo, ki je bila vredna okrog 12.000 lir.

Trgovec Ponton je kmalu opazil tatvino in čeprav je sumničil čevljarja, mu tega ni mogel dokazati in tudi sam si ni bil popolnoma na jasnem o njegovi krivdi. Nekega dne je o svoji nesreči potožil Mininu iz radovednosti, kako se bo ta vedel. Minin pa je sprejel novico z velikim presenečenjem in zagotovil trgovcu, da bo že on izsledil tatu, in je menil, da ne more biti nihče drugi kot dobro znani «župan» s Placute, Mario Gorjup, ki je tudi večkrat obiskal trgovca.

Spričo take predrznosti je tudi trgovec za hip podvomil v Mininovo krivdo in sklenil, da bo župana prijavil policiji. Tudi za to delo se mu je ponudil Minin. Policija je res prišla in začela izpraševati Pontona, ki je pa dejal, da sumi čevljarja. Agenti so nato šli in preiskali Mininovo delavnico ter tam res našli ukradeno blago. Zadeva se je končala tako, da je prišel Minin pred sodnike ne samo zaradi tatvine, ampak tudi zato, ker je hotel po krivem spraviti v zapor nedolžnega «župana». Obsodili so ga na 2 leti in 5 mesecev zapora, 4000 lir globe in poravnavo sodnih stroškov.

Zaradi tatvine je morala pred sodišče tudi 22-letna Elizabeta Bontempi iz Maderne pri Brescii. Obtožnica pravi, da je marca letos odnesla svoji sostanovalki Antoniji Pin več obleke in Jožefi Furlanovi par čevljev in druge drobnarije v vrednosti 1300 lir. Poleg tega jo je policija prijavila še za to, ker se ni pokorila izgonskemu listu, ki ji ga je izdala goriška kvestura. Obsojena je bila na 7 mesecev zapora in 600 lir globe pogojno.

Zaradi tihotapstva 16 in pol kg inozemskega tobaka sta bila obsojena 48-letni avstrijski državljan Anton Jan in 30-letni Jugoslovan Rafael Stucin na plačilo globe vsak po 15.000 lir.

Po 4 mesece zapora in 3000 lir globe sta dobila Tržačana 48-letni Destro Albin in 38-letna Brezovec Apolonija, ki so jih policijski agenti prijeli v Zagraju, kjer sta nakupila 122 kg pšenične moke in jo odtela vtihotapiti na Tržaško ozemlje.

Petrolej za razsvetljavo

Pokrajinski urad za trgovino in industrijo obvešča vse družine goriške pokrajine, ki bivajo v stanovanjih brez električne napeljave, da bodo prejele ta mesec 3 litre petroleja za razsvetljavo.

V goriški občini lahko kupijo petrolej na odrezek št. 3 posebne nakaznice za 1948, ki jo je izdal prehranjevalni urad. Trgovci, ki prodajajo petrolej, morajo najkasneje do 10. januarja 1949 izročiti temu uradu nabrane odrezke.

Razmejitvena komisija v Gorici

Kakor že skoro vse dni tega tedna je prišla tudi včeraj zjutraj jugoslovanska razmejitvena komisija preko meje. Skupaj z italijanskimi delegati so določevali včeraj mejo v Gorici in so izvrševali tozadevna merjenja tudi po solkanskem polju. Ljudje, ki so opazovali od daleč njihovo delo, živahno komentirajo in na splošno prevladuje mnenje, da se bo na tem odseku meja delno spremenila v korist Jugoslavije, zlasti zaradi njene nesmiselnosti okrog železniške postaje.

Iz Krmina

Običajno polmesečno izplačevanje podpore brezposelnim bo danes 17. t. m. od 11. do 12. ure v občinski pisarni. Upravičenci naj se javijo ob zgoraj navedenem času, ker bo prihodnje izplačevanje šele 3. januarja 1949.

Sol se je podražila

Z odlokom ministrskega sveta v Rimu so bile določene za sol naslednje nove cene, ki so stopile v veljavo včeraj 16. t. m. Navadna sol: po 50 lir kg; izbrana sol po 70 lir kg; zmleta sol po 80 lir; rafinirana sol 120 lir; sol vrste «Candor» po 200 lir in najfinejša sol po 220 lir kg.

KINO

VERDI, 17: «Kličite Sever 777» I. Stewart.
VITTORIA, 17: «Zvezna država» S. Tracy in K. Kepburn.
MODERNO, 17: «Saratoga» I. Bergman in G. Cooper.
CENTRALE, 17: «Ljudje z devetimi življenji» B. Karloff.
EDEN, 17: «Izobčenci zakona» A. Ladd.

Lahki motocikli bodo obdavčeni

Kakor se je že govorilo, je bilo sedaj dokončno sklenjeno, da bodo s 1. januarjem 1949 obdavčeni tudi lahki motocikli s cilindrsko prostornino cm 50 do -125 cm3. Letna taksa za ta vozila, med katera spadajo tudi vrste «Vespa» in «Lambretta», bo znašala 3000 lir.

Lasuljarji so zvišali cene

Brivski in frizerski sindikat sporoča naslednje povišane cene pri lasuljarjih:

Umivanje glave I. 100 lir; II. 80; vodna ondulacija 150 in 120 lir; ondulacija z železom 200 in 180 lir; česanje 50 in 50 lir; nega rok 150 in 120 lir; izmivanje barve 400 in 350; barvanje enkratno in eno umivanje 500 in 450; trajna ondulacija 750 in 700; trajna ondulacija mrzla 2000 lir.

Ni imel denarja za pogreb

Ker je pred nekaj meseci opeharil gospodinjo Comaud Lauro iz Ločnika, je bil 25-letni Lucijan Craoit iz ul. Baiamonti št. 1 obsojen na 6 mesecev zapora, 1000 lir globe in na plačilo stroškov Comaudijevi.

„Messaggero" in njegov kolporter

Kolporter časopisa «Il Messaggero Veneto», 21-letni Rihard Rogantini, je bil na goriški sodniji obsojen v sredo na 6 mesecev zapora in na plačilo globe 20.000 lir. Obtožnica pravi, da je prejšnji mesec urednik tega lista poslal Rogantinija, naj dvigne pri raznih prodajalnah časopisov izkupiček za prodane liste. Da bi delo laže in hitreje opravil, mu je posodil kolo in usnjeno aktovko. Ker pa mladeniča le ni hotelo biti več nazaj, je urednik prijavil zadevo policiji, ki je mladega tatu kmalu izsledila in spravila pod ključ.

Nov ustanovni član Dijaške matice

Kmetijsko-nabavno-prodajna zadruga v Strunjanu je poslala tajništvu «Dijaške matice» v Kopru - 15.000 lir. S tem je postala ustanovni član te dobrodelne kulturne ustanove, ki skrbi za naše dijake.

Tajništvo «Dijaške matice» se najlepše zahvaljuje vsem kmetovalcem zadruge v Strunjanu.

Koks v prosti prodaji

Vzporedno z odločbo urada za cene urejujemo za nadalje tudi način prodaje koksa, in sicer:

1) Plinarne ne smejo prodajati koksa v nadrobni prodaji. Najmanjši odjem iz plinarne mora znašati vsaj 500 kg. 2) Nadrobna prodaja je prosta (brez nakazil) in jo vršijo krajevne zadruge ali podjetja s kurivom, ki si lahko prosto nabavijo poljudno količino koksa v plinarni v Ižoli ali Piranu. 3) Nabavne, odnosno prodajne cene so naslednje:

a) Prodajna cena na drobno v katerem koli kraju Istrskega okrožja lir 20.— za kg. b) odjemalci-prodajalci prejmejo 20% popusta na gornjo ceno, ako dvignejo koks sami v plinarni. Ako jim ga dostavi plinarna franco prodajalna 15% popusta na gornje cene. c) Plinarne so dolžne dostavljati koks franco v vsak kraj, ki je dostopen kamionom v Istrskem okrožju, če to zahteva odjemalec, vendar le pri odjemu najmanj 2.000 kg naenkrat.

Istrski OLO,
oddelek za trgovino in preskrbo

Sestanek zadružnih poslovodij

V ponedeljek 20. decembra ob 14 bo v Ljudskem domu v Kopru važen sestanek vseh poslovodij zadrug. Na dnevnem redu je razpravljanje o delu in organizacij odkupa v letu 1949. Poleg poslovadij, naj pridejo na sestanek tudi vsi odgovorni za odkup pri kmečkih zadrugah. Udeležba obvezna!

ISTRSKI DNEVNIK

Pojasnjena smrtna nesreča

ki jo je hotel reakcionarni tržaški tisk izrabiti, da bi vrgel senco na NZ

Pred okrožnim ljudskim sodiščem v Kopru je bila v sredo razprava proti Koreniki Pavlu iz Pirana. Obtožen je bil težke telesne poškodbe, ki je povzročil smrt Floridana Ivana iz Sapjane (Portorož).

Dejanje je poteklo takole: 17. oktobra t. l. sta šla Korenika in Jugovac na lov. Med potjo se jima je v bližini kraja Karbonara pridružil Floridan Ivan, ki je bil velik prijatelj Korenike. Skupno so iskali sledove zajcev. Korenika je imel srečo, da ga je prvi zagledal, brž je pomeril s puško in ga ustrelil. Nesreča pa je hotela, da je bil tam v bližini tudi Floridan, katerega je strel zadel v nogo. Ko je Korenika to opazil, je ves nesrečen brž priskočil k svojemu prijatelju. Poskrbel je, da bi bil čim prej pripeljan v bolnico, ker ni bilo pri roki zdravnika. Med prevozom v Trst pa je Floridan umrl. To je Koreniko tako potrlo, da je bil ves obupan. Seveda se je takoj po svojem dejanju Korenika sam javil pri poveljstvu NZ, ki ga je po zaslišanju izpustila na začasno svobodo.

Vč